

POLSKA AGENCJA ŻEGLUGI POWIETRZNEJ
POLISH AIR NAVIGATION SERVICES AGENCY

www.pansa.pl

RAPORT ROCZNY PAŻP ZA 2008 ROK

RAPORT ROCZNY PAŻP ZA 2008 ROK

POLSKA AGENCJA ŻEGLUGI POWIETRZNEJ
POLISH AIR NAVIGATION SERVICES AGENCY

Pakiet Dokumentów Strategicznych Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej w roku 2008 określał cele i zadania wynikające z przyjętych zapisów:

Wizja

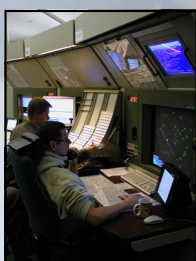
Zdobycie znaczącej i trwałej pozycji PAŻP w Europie, jako dostawcy służb żeglugi powietrznej oferującego wysoki poziom bezpieczeństwa i jakości usług.

Misja

Świadczenie wysokiej jakości usług związanych z zarządzaniem ruchem lotniczym, przyjaznych dla użytkowników i środowiska.

- List Prezesa Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej**
- Zakres działalności**
- Struktura organizacyjna**
- Najważniejsze wydarzenia w 2008 roku**
- Bezpieczeństwo, przestrzeń powietrzna, opóźnienia**
- CNS, infrastruktura i porty lotnicze**
- Jakość i doskonalenie organizacji**
- Polityka kadrowa**
- Wyniki operacyjne w 2008 roku**
- Proces konsultacji z użytkownikami służb żeglugi powietrznej**
- Inwestycje**
- Ochrona środowiska**
- Współpraca międzynarodowa**
- Przygotowania do EURO 2012**
- Wyniki finansowe w 2008 roku**
- Opinia biegłego rewidenta**
- Sprawozdania finansowe (rzis, bilans, c-f)**

List Prezesa Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej

POLSKA AGENCJA ŻEGLUGI POWIETRZNEJ
POLISH AIR NAVIGATION SERVICES AGENCY

Polskie służby żeglugi powietrznej zakończyły pierwszy pełny rok działalności jako samodzielna instytucja – dostawca usług CNS/ATM. W okresie tym przyspieszono znacznie realizację programów i projektów oraz wytyczone zostały kierunki rozwoju PAŻP, które zdefiniowano w pakiecie dokumentów strategicznych. Służby operacyjne Agencji sprostały kolejnemu wzrostowi ruchu lotniczego który wyniósł ponad 10% w stosunku do równie wymagającego roku 2007. Równocześnie uzyskaliśmy od ULC certyfikat zgodnie z procedurami SES, a także decyzje

o wyznaczeniu PAŻP do pełnienia funkcji ANSP w Polsce na kolejne trzy lata. Przygotowano do operacyjnego uruchomienia systemu kontroli ruchu lotniczego dla APP Kraków-Katowice oraz APP Gdańsk (pracują operacyjnie od początku 2009) będące etapem realizacji projektu wdrożenia jednolitego systemu ATM dla FIR Warszawa.

W roku 2008 ustabilizowany został mechanizm planowania i realizacji wydatków, w szczególności w zakresie realizacji zadań inwestycyjnych których wykonanie wzrosło prawie 10-krotnie w stosunku do trudnego roku 2007, co pozwala PAŻP nadrobić kilkuletnie zaległości inwestycyjne. Prowadzone było też dalsze doskonalenie organizacji, procedur i procesów, mające na celu zwiększenie efektywności kosztowej oraz poprawę efektywności operacyjnej.

PAŻP zaangażowała się w definiowanie kolejnych obszarów realizacji SES, w tym w proces dostosowania „ATM Master Plan” do potrzeb i wyzwań krajów leżących poza Core area. Usystematyzowane zostały działania zmierzające do utworzenia Baltic FAB i wytyczone kierunki działań na kolejne lata uwzględniające zagadnienia których realizacja jest niezbędna dla lepszej współpracy pomiędzy sąsiadującymi FAB-ami.

W obszarze rozwoju kadr PAŻP rok 2008 zakończył się przygotowaniem kolejnych osób do funkcji kontrolera ruchu lotniczego, przy jednoczesnym kontynuowaniu szkolenia ponad 100 osób znajdujących się na różnych etapach procesu szkolenia. Prowadzone były prace nad Systemem Ocen Pracowniczych a także przełożeniem celów SES, celów ICAO oraz celów i zadań PAŻP na zadania i mierniki realizowane na poszczególnych stanowiskach pracy. Doskonale przygotowani i zdolni podejmować trudne wyzwania personel Agencji jest gwarantem tego, że realizowane są wyznaczone zadania oraz trwa przygotowanie PAŻP do nowych wyzwań stawianych przez pakiet SES II i zmiany na rynku usług CNS/ATM w Europie.

Życzę wszystkim naszym klientom, użytkownikom przestrzeni, oraz personelowi PAŻP wielu sukcesów w realizacji zadań stojących przed nami i mam nadzieję na efektywną współpracę w przyszłości.

Krzysztof Banaszek

Prezes PAŻP

Zakres działalności

Rok 2008 był pierwszym pełnym 12-miesięcznym okresem funkcjonowania Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej.

PAŻP jest podmiotem certyfikowanym i wyznaczonym przez krajową władzę lotniczą, tj. Ministra właściwego ds. transportu w myśl ustawy Prawo lotnicze i prawa wspólnotowego (Rozporządzenia WE nr 550/2004 oraz 2096/2005), do zapewniania służb żeglugi powietrznej w FIR Warszawa. PAŻP jest ustawowo zobowiązana do zapewniania służb ruchu lotniczego oraz innych służb żeglugi powietrznej (ANS), w tym:

- służby łączności;
- służby nawigacji;
- służby dozoru;
- służby informacji lotniczej.

PAŻP ponadto:

- dostarcza użytkownikom przestrzeni powietrznej informacje meteorologiczne;
- zapewnia projektowanie procedur lotu;
- kontroluje z powietrza urządzenia i systemy łączności lotniczej, nawigacji i dozoru przestrzeni powietrznej;
- prowadzi szkolenia i udziela konsultacji w zakresie ANS;
- prowadzi działalność badawczo – rozwojową w zakresie ANS;
- dokonuje zakupu, utrzymania oraz modernizacji infrastruktury.

W celu świadczenia usług zapewniających utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego i jego efektywnego zarządzania PAŻP postępowała zgodnie z przepisami i wymaganiami krajowymi i międzynarodowymi oraz tworzyła i rozwijała kulturę bezpieczeństwa. Agencja w szczególności spełniała wymagania określone przez EUROCONTROL w zakresie przepisów bezpieczeństwa (ESARRs) oraz tych, które zostały określone w dokumentach – Europejskim / Krajowym Planie Ujednolicenia Standardów i Harmonizacji Działań (ECIP/LCIP).

Pierwszy pełny rok działania PAŻP upłynął na kontynuacji realizacji najważniejszych celów strategicznych, tj.:

- utrzymaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego;
- zapewnieniu wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej;
- zapewnieniu wysokiego poziomu jakości usług;
- minimalizowaniu opóźnień w ruchu lotniczym,

przy jednoczesnym utrzymaniu efektywności kosztowej na akceptowalnym poziomie.

Efektywne zarządzanie działalnością jest jednym z głównych warunków długofalowego rozwoju PAŻP. W kwietniu 2008 r. został powołany Komitet ds. Key Performance Indicators, którego głównym zadaniem jest opracowanie projektu wdrożenia w PAŻP procesu zarządzania kluczowymi wskaźnikami wykonania, w celu wspierania rozwoju PAŻP i stałego podnoszenia jakości świadczonych usług. Ponadto działania PAŻP zostały ściślej powiązane z osiąganiem wyznaczonych celów w poszczególnych obszarach (Key Performance Areas – KPAs), takich jak: bezpieczeństwo, pojemność, ochrona środowiska i efektywność kosztowa, a jednocześnie rozpoczęły się w PAŻP prace nad mechanizmem dokonywania kompleksowego pomiaru KPIs.

Realizacji celów służyły przedsięwzięcia o charakterze inwestycyjnym oraz organizacyjnym, wspierane przez inicjatywy związane z zapewnianiem wysokiej jakości personelu, posiadającego odpowiednie kompetencje wymagane przez dynamicznie zmieniający się rynek usług CNS/ATM. W 2008 r. PAŻP prowadziła prace nad wprowadzeniem wielu nowoczesnych i innowacyjnych rozwiązań, których celem było zwiększenie bezpieczeństwa i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej. Wśród nich do najważniejszych należały projekty związane z wprowadzeniem precyzyjnej nawigacji obszarowej, działania zmierzające do wprowadzenia nowych uporządkowań przestrzeni, pozwalających na lepsze jej wykorzystanie przez wszystkich użytkowników, a także działania zmierzające do optymalizacji przepustowości głównych lotnisk. PAŻP realizowała program inwestycyjny ukierunkowany na zwiększenie bezpieczeństwa i przepustowości polskiej przestrzeni powietrznej. W 2008 r. podpisano m.in. umowy na zakup systemu PEGASUS_21, aparatury kontrolno-pomiarowej, radiostacji VHF/UHF, doposażenia stanowisk operacyjnych w zakresie sprzętu komputerowego i elementów systemu VCS, ILS Katowice.

Struktura organizacyjna

PAŻP w 2008 r. kontynuowała swoją samodzielną działalność na podstawie:

- Ustawy z dnia 8 grudnia 2006 r. o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej,
- Statutu Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej,
- Regulaminu Organizacyjnego Agencji,

W 2008 r. prowadzony był proces doskonalenia funkcjonowania PAŻP, obejmujący m.in. powstawanie wewnętrznych procedur, nabór wykwalifikowanej kadry pracowniczej przy jednoczesnej realizacji bieżących zadań.

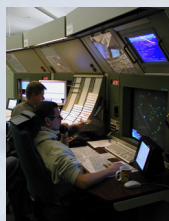

Polską Agencją Żeglugi Powietrznej w roku 2008 kierował Prezes Agencji wraz z Zastępcami. W 2008 r. w PAŻP prowadzone były działania zmierzające do osiągnięcia optymalnej efektywności, i jak najlepszego wykorzystania dostępnych zasobów m.in. poprzez dostarczanie niezbędnych procedur, projektów i innych narzędzi pozwalających na wytyczenie przez kadrę kierowniczą celów, planów i polityki Agencji, odpowiadających obowiązującym i projektowanym uregulowaniom normatywnym oraz wymogom stawianym przez instytucje państwowe i międzynarodowe.

Najważniejsze wydarzenia w 2008 roku

- 1 stycznia 2008 r.** - integracja z Centralnym Biurem Opłat Trasowych EUROCONTROL (CRCO);
zmiana wysokości stawek jednostkowych opłat pobieranych przez Polską Agencję Żeglugi Powietrznej za usługi nawigacji trasowej i terminalowej w pełnej zgodności z Rozporządzeniem Komisji (WE) nr 1794/2006 z dnia 6 grudnia 2006 r.;
- 26 lutego 2008 r.** - powołanie na stanowisko p.o. Prezesa p. Krzysztofa Banaszka;
- 10 marca 2008 r.** - specjalne posiedzenie Extraordinary General Meeting CANSO, Amsterdam (Civil Air Navigation Services Organisation), w którym uczestniczyli dyrektorzy zarządzający reprezentujący członków organizacji;
- 30 marca 2008 r.** - „Otwarte niebo” pomiędzy UE a USA - weszła w życie Umowa o transporcie lotniczym pomiędzy Wspólnotą Europejską a Stanami Zjednoczonymi;
- czerwiec 2008 r.** - otrzymanie przez PAŻP certyfikatu ISO 14001:2004 (Lloyd’s Register Quality Assurance Limited (LRQA)). Data wydania oraz zatwierdzenia certyfikatu to 2 lipca 2008, ważny do dnia 1 lipca 2011;
- 11 czerwca 2008 r.** - PAŻP organizuje spotkanie z przedstawicielami portów lotniczych mając na uwadze potencjalny wpływ wysokości opłat nawigacyjnych na wielkość ruchu do/z polskich portów lotniczych, w porozumieniu z Urzędem Lotnictwa Cywilnego;
- 18 czerwca 2008 r.** - certyfikat Instytucji Zapewniającej Służby Żeglugi Powietrznej ważny do 2011 r. - Decyzją Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego p. Grzegorza Kruszyńskiego z dnia 18.06.2008 r., Polska Agencja Żeglugi Powietrznej otrzymała przedłużenie Certyfikatu Instytucji Zapewniającej Służby Żeglugi Powietrznej;

29 lipca 2008 r.

- podpisanie porozumienia pomiędzy PAŻP, a Dowództwem Sił Powietrznych o wzajemnej pomocy w zakresie eksploatacji systemów wspomagających nawigację;

26 sierpnia 2008 r.

- po zakończeniu procedury konkursowej prowadzonej zgodnie z Ustawą o PAŻP, powołanie na stanowisko Prezesa PAŻP p. Krzysztofa Banaszka;

3-5 września 2008 r.

- PAŻP w roli gospodarza regionalnego spotkania, w trakcie którego omawiano zarówno bieżące kwestie operacyjno-techniczne, jak i zagadnienia związane z rozwojem Jednolitej Europejskiej Przestrzeni Powietrznej (SES);

1 października 2008 r. - powołanie na stanowisko Z-cy Prezesa ds. Żeglugi Powietrznej p. Macieja Rodaka;

1-3 października 2008r. - Baltic Regional LCIP Meeting, Wrocław- coroczne spotkanie rozpoczynające okres prac nad nową edycją Local Convergence and Implementation Plan 2009-2013. W spotkaniu udział wzięli przedstawiciele Stakeholders (ze strony Polski : PAŻP, ULC, SP) czterech krajów: Litwy, Łotwy, Estonii, Polski oraz reprezentanci Eurocontrol, m.in. osoby kontaktowe (CP) uczestniczących krajów.

Bezpieczeństwo, przestrzeń powietrzna, pojemność

PAŻP w 2008 r. kontynuowała realizację zadań instytucji zapewniającej służby żeglugi powietrznej w zakresie Służb Ruchu Lotniczego (ATS).

W skład służb ruchu lotniczego wchodziły:

- Służba Kontroli Ruchu Lotniczego (ATC),
- Służba Informacji Powietrznej (FIS),
- Służba Zarządzania Przepływem Ruchu Lotniczego.

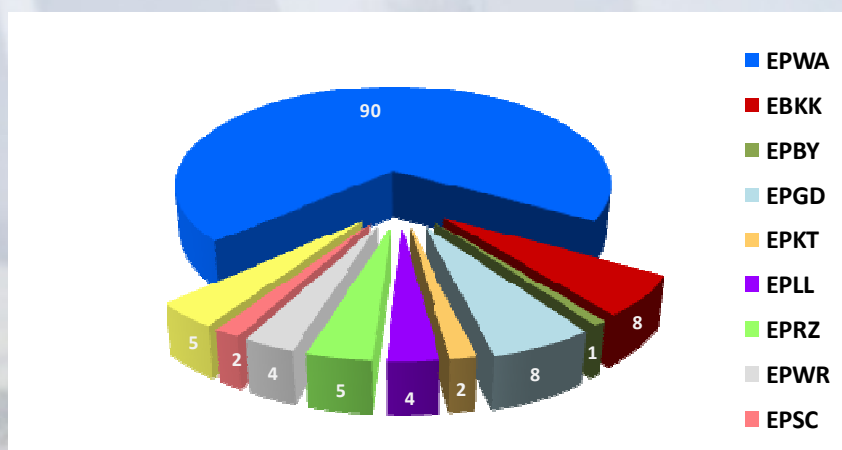
Zgodnie z wymaganiami Organizacji Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (ICAO), Unii Europejskiej (EU), Europejskiej Organizacji Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej (EUROCONTROL) oraz przepisami krajowymi, PAŻP odpowiedzialna jest za wprowadzenie Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem w ruchu lotniczym.

Powyższe wymagania znalazły odzwierciedlenie we wprowadzonej przez PAŻP deklaracji „Polityka Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej”.

W celu zapewniania najwyższych standardów bezpieczeństwa, traktowanych przez PAŻP jako priorytetowe zadanie związane ze sprawowaniem służby zarządzania ruchem lotniczym, w 2008 roku podjęte zostały następujące działania:

- Zweryfikowano odpowiedzialności i uprawnienia w zakresie zarządzania bezpieczeństwem;
- Dokonano publikacji okresowych raportów dot. obszarów i trendów zagrożeń, wynikających z przeprowadzonych analiz, identyfikujących obszary szczególnych zagrożeń;
- Rozpowszechniano doświadczenia z zakresu bezpieczeństwa (przeprowadzono akcje szkoleniowe i uświadamiające z zakresu bezpieczeństwa ruchu lotniczego);
- Analizowano bezpieczeństwo przy wprowadzaniu zmian do Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym.

Ilość analiz bezpieczeństwa dla zmian w systemach i wprowadzania nowych systemów ATM

- Przeprowadzono przeglądy bezpieczeństwa;
- Monitorowano bezpieczeństwo;
- Określono wymagania i działania niezbędne do wdrożenia elektronicznego systemu raportowania zdarzeń w ATM (ERKZ).

W 2008 roku PAŻP osiągnęła założone cele bezpieczeństwa. Podstawowe cele w tym zakresie to utrzymanie poziomu bezpieczeństwa z poprzedniego roku, a tam gdzie to możliwe, podniesienie

go przy wzrastającym ruchu lotniczym, czyli nie dopuszczenie do wypadku lotniczego oraz ograniczenie liczby poważnych incydentów z bezpośrednim i pośrednim udziałem służb ATM. Porównując rok 2008 do roku 2007, nie wydarzył się żaden wypadek lotniczy z bezpośrednim lub pośrednim udziałem ATM, a wskaźnik liczby poważnych incydentów na 100 000 operacji lotniczych był prawie dwukrotnie niższy: w 2008 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 0,502, podczas gdy w roku 2007 wyniósł 0,919.

Jednym z podstawowych zadań PAŻP kontynuowanych w 2008 r. było zarządzanie przestrzenią powietrzną Polski przy jednoczesnym zapewnianiu wysokiego poziomu bezpieczeństwa statków powietrznych znajdujących się w tej przestrzeni.

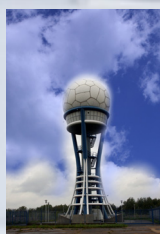
Trzy poziomy zarządzania przestrzenią powietrzną (ASM) odpowiadały zadaniom cywilno – wojskowej koordynacji i zarządzania ruchem lotniczym (ATM), gdzie każdy poziom był bezpośrednio połączony z pozostałymi i na nie oddziaływał.

Do istotnych zadań zrealizowanych w obszarze zarządzania przestrzenią powietrzną należy zaliczyć:

- przygotowanie dokumentu „Strategia Przestrzeni Powietrznej;”
- przygotowanie i zatwierdzenie programu „Reorganizacja sektorów kontroli ruchu ACC w latach 2008 - 2010”;
- opracowanie i uruchomienie programu „Polska przestrzeń kontrolowana 2010+”;
- przygotowanie i zatwierdzenie programu „Reorganizacja TMA Kraków”;
- udział w programie „Wprowadzenie P-RNAV i CDA w TMA Warszawa” oraz rozpoczęcie wprowadzenia procedur w P-RNAV i NPA RNAV zgodnie z planami LCIP (NAV07);
- przygotowanie oraz nadzór nad dokumentem Route Availability Document (RAD).

W zakresie działalności międzynarodowej:

- zostało opracowane i podpisane porozumienie o współpracy dotyczące wymiany informacji z zakresu ASM między AMC Polska i AMC Czechy;
- rozszerzono obszar współpracy z zakresu ASM z AMC Niemcy i AMC Szwecja;
- podpisano nowe porozumienie z AMC Ukraina.

W PAŻP - w obszarze działalności służb ruchu lotniczego – w 2008 r. zostały zrealizowane m.in. następujące działania:

- zaimplementowano program „Reorganizacja sektorów kontroli ruchu ACC w latach 2008-2010”. Publikacja z dnia 5 czerwca 2008 r. zawiera informacje o zmianie 4 granic sektorów ACC;
- uruchomiono program „Polska przestrzeń kontrolowana 2010+”. Wprowadzone zmiany dotyczyły reorganizacji przestrzeni powietrznej poniżej FL 095, TMA EPWA, przygotowania wstępnego podziału sektorowego ACC, analizy głównych potoków ruchu, symulacji SAAM, rozpoczęcia współpracy z EUROCONTROL;
- rozpoczęto prace nad programem „Zmniejszenie separacji poziomej w ACC”. Zmiana polega na zmniejszeniu separacji z 7NM do 5NM;
- przeprowadzono analizę pojemności sektorów ACC z zastosowaniem symulacji CAPAN (model analizy pojemności opracowany przez EUROCONTROL), której celem było określenie maksymalnych pojemności tych sektorów, możliwych do wdrożenia jeszcze w środowisku obecnie wykorzystywanego systemu ATC.

Zrealizowanie powyższych działań spowodowane było przede wszystkim koniecznością reorganizacji sieci dróg lotniczych oraz sektorów ACC związaną z prognozowanym wzrostem ruchu lotniczego oraz występującymi opóźnieniami operacji trasowych w FIR Warszawa. Realizacja tych działań, szczególnie w zakresie optymalnego wykorzystania pojemności sektorów kontroli ruchu lotniczego, pozwoliła na utrzymanie średniego opóźnienia generowanego przez FIR Warszawa na poziomie roku 2007 przy znacznym wzroście ruchu lotniczego.

CNS, infrastruktura i porty lotnicze

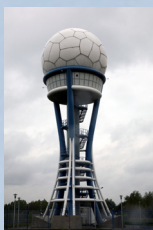
Najważniejszym obszarem wspomagającym działalność operacyjną PAŻP były systemy i urządzenia techniczne, tj. systemy komunikacyjne, systemy nawigacyjne oraz systemy dozoru.

Infrastruktura Łączności

Wśród eksploatowanych systemów komunikacji w krajowym CNS/ATM wyróżnić należy:

- systemy łączności fonicznej: system łączności Air-Ground (A-G), system łączności Ground-Ground (G -G);
- systemy wymiany danych: AFTN, CIDIN, sieć IP.

Międzynarodowy Węzeł AFTN/CIDIN znajdujący się w PAŻP połączony jest z węzłami w Pradze, Kopenhadze i Wilnie.

Infrastruktura Nawigacyjna

Wykorzystywane w PAŻP pomoce radionawigacyjne można podzielić ze względu na:

- rodzaje pomocy (NDB, VOR, DME, ILS),
- przeznaczenie pomocy (trasowe, zbliżeniowe, podejście do lądowania).

Dla lotnisk wyposażonych w odpowiednią infrastrukturę radionawigacyjną opracowane zostały lub uaktualnione kolejne instrumentalne procedury dolotu oraz nieprecyzyjne i precyzyjne procedury podejścia do lądowania.

Infrastruktura Dozorowania

Mając na uwadze zapewnienie radarowej kontroli obszaru oraz zbliżania, a także dostępu do informacji radarowej w służbach TWR, FIS OAT, Agencja rozbudowywała system źródeł radiolokacyjnych oraz systemy przetwarzania i zobrazowania informacji radiolokacyjnej będących podstawowym narzędziem pracy kontrolerów. Poza źródłami radiolokacyjnymi należącymi do PAŻP wykorzystywane było jeszcze zobrazowanie radiolokacyjne z Wilna oraz testowane informacje radiolokacyjne z Niemiec i Słowacji.

Infrastruktura Meteo

PAŻP eksploatowała automatyczne systemy pomiarowe parametrów meteorologicznych zlokalizowane na lotniskach komunikacyjnych. W 2008 r. prowadzone były prace z IMiGW nad przejściem systemów pomiarowych w ramach wyznaczenia tego podmiotu do świadczenia usług METEO.

Ośłona meteorologiczna lotnictwa

W związku z nakładanym obowiązkiem ustawowym w sprawie dostarczenia użytkownikom przestrzeni powietrznych informacji meteorologicznych, PAŻP w ramach wzajemnej współpracy z certyfikowanym i wyznaczonym przez Ministra Infrastruktury dostawcą - Instytutem Meteorologii i Gospodarki Wodnej (IMiGW), kontynuowała w 2008 r. dostarczanie organom służb ruchu lotniczego, służbom informacji lotniczej i załogom statków powietrznych informacji meteorologicznych potrzebnych do wykonywania powierzonych im funkcji.

W zakresie osłony meteorologicznej lotnictwa na początku 2008 roku PAŻP rozpoczęła negocjacje celem odstąpienia IMiGW automatycznych systemów pomiarowych parametrów meteorologicznych (AWOS). Przekazanie powinno nastąpić do końca 2009 roku.

PAŻP wspólnie z IMiGW realizuje również projekt „Wyznaczenie i wizualizacja stref zagrożeń meteorologicznych z wykorzystaniem radarów meteorologicznych dla potrzeb służb ruchu lotniczego”. Dodatkowo uzgodniono z IMiGW realizację produktów graficznych dla potrzeb ATS - strefy turbulencji (w tym CAT), oblodzenia oraz prędkości i kierunku wiatru na różnych wysokościach.

Służba Informacji Lotniczej (AIS)

PAŻP jako podmiot certyfikowany zobowiązana była do zapewniania służby informacji lotniczej (AIS), która w 2008 r. kontynuowała zadania z zakresu zbierania i rozpowszechniania informacji dla całego terytorium RP oraz przestrzeni powietrznej nad otwartym morzem podlegającej polskim przepisom w zakresie kontroli ruchu lotniczego.

Dodatkowo Służba Informacji Lotniczej PAŻP brała aktywny udział w międzynarodowych projektach i grupach roboczych ICAO i EUROCONTROL:

- X-NOTAM – w zakresie zobrazowania graficznego wydawanych depesz NOTAM;
- VFR FG – harmonizacja map VFR w Europie;
- CANSO AIS-AIM FG – przejście z AIS do AIM oraz opracowywanie nowych dokumentów ICAO oraz zmian w Aneksach;
- EAD SSG – rozwój EAD oraz usług zapewnianych w ramach Europejskiej Bazy Danych.

W 2008 roku podpisany został kontrakt na zautomatyzowaną produkcję AIP oraz eAIP, będącym jednym z podstawowych wymagań, które muszą być spełnione przed przejściem do AIM. Zakupiono również najświeższy podkład topograficzny, który będzie wykorzystany do publikacji AIP VFR oraz mapy VFR.

Jakość i doskonalenie organizacji

Zgodnie z wymaganiami w zakresie przepisów bezpieczeństwa opracowanymi przez EUROCONTROL, mającymi priorytetowe znaczenie dla bezpiecznego zapewniania służb ruchu lotniczego, instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej zobowiązane są do przejścia przez proces certyfikacyjny z rezultatem pozytywnym.

W 2008 r. PAŻP otrzymała przedłużenie Certyfikatu Instytucji zapewniającej służby żeglugi powietrznej nr PL-02/2007 na następne 3 lata. Przeprowadzone kontrole i audyty potwierdziły zdolność PAŻP do pełnej realizacji zadań w zakresie zapewnienia funkcjonowania bezpiecznej, ciągłej, płynnej i efektywnej żeglugi powietrznej.

Przyznany PAŻP certyfikat upoważnia do zapewnienia służb żeglugi powietrznej w zakresie: służb ruchu lotniczego, informacji lotniczej, łączności, nawigacji i dozoru.

W roku 2008 wykonano szereg działań planowych i pozaplanowych dotyczących utrzymania i doskonalenia Zintegrowanego Systemu Zarządzania (ZSZ).

Rozszerzony zakres działań w obszarze zapewnienia wysokiego poziomu jakości usług przyniósł wymierne

korzyści dla zarządzania w oparciu o ZSZ w postaci przygotowania PAŻP do rozwinięcia w przyszłości unitów biznesowych.

Poniesione dotąd nakłady w ramach ZSZ pozwoliły przygotować organizację do przejścia z zarządzania tradycyjnego (hierarchicznego), opartego na przydzieleniu zadań komórkom organizacyjnym, na nowoczesny system zarządzania procesowego, który umożliwia śledzenie przebiegu procesów oraz ich bieżące korygowanie.

Polityka kadrowa

Podejmowane przez PAŻP działania w obszarze zasobów ludzkich i szkoleń służyły realizacji celów strategicznych, jakim jest przede wszystkim zapewnienie wykwalifikowanej kadry pracowniczej przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego oraz wysokiego poziomu jakości usług. Działania w zakresie polityki zasobów ludzkich podejmowane w 2008 r. opierały się przede wszystkim na:

- ciągłym rozwoju polityki zarządzania personelem służącej bezpiecznemu, efektywnemu, ciągłemu i zrównoważonemu zapewnianiu wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej, ze szczególnym uwzględnieniem personelu CNS/ATM;
- doskonaleniu systemów: szkoleń, poświadczeń kwalifikacji personelu CNS oraz upoważnień do wykonywania funkcji w obszarze ATM.

W związku z dużym zapotrzebowaniem PAŻP na kontrolerów ruchu lotniczego, w 2008 r. przeprowadzono zintensyfikowany nabór kandydatów na praktykantów ruchu lotniczego.

Zadanie PAŻP polegające na "Stworzeniu systemu szkoleń, poświadczeń kompetencji oraz upoważnień do wykonywania funkcji w obszarach CNS/ATM" w 2008 roku zostało w pełni zrealizowane. W PAŻP w 2008 roku powstało 40 nowych programów szkoleń we wszystkich obszarach CNS, IT i ATM.

Najważniejsze z nich to:

- Program szkolenia zapoznawczego personelu służb technicznego zabezpieczenia ruchu lotniczego;

- Program szkolenia personelu działu radiolokacji w zakresie obsługi (dotyczy to wszystkich radarów PAŻP);
- Program szkolenia kandydatów do pracy w Ośrodku Zarządzania Przestrzenią Powietrzną;
- Program szkolenia personelu służb ruchu lotniczego w zakresie systemu zarządzania bezpieczeństwem (SMS);
- Program szkolenia odświeżającego kwalifikacje kierowników zmiany ATM.

Udział w targach pracy oraz w imprezach masowych, tj. „Dni Kariery” organizowanych przez AIESEC w dziewięciu miastach: Gdańsku, Lublinie, Łodzi, Katowicach, Krakowie, Poznaniu, Toruniu, Warszawie oraz we Wrocławiu, pozwala na zapewnienie stałego dopływu nowych, utalentowanych pracowników, zdolnych sprostać wyzwaniom pracy w PAŻP przy jednoczesnym budowaniu pozytywnego wizerunku na rynku pracy oraz promocji pracy w PAŻP. Realizacja zadań jest pracą ciągłą i konsekwentnie doskonałą. Została także nawiązana współpraca z biurami karier przy polskich uczelniach. Dodatkowo PAŻP uczestniczyła w imprezach lotniczych w Góraszce, Krakowie i Radomiu.

Zatrudnienie na dzień 31 grudnia 2008 r. w PAŻP wyniosło 1 677,1 etatów, co oznacza 8,3% wzrost zatrudnienia w stosunku do zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2007 roku.

Na dzień 31.12.2008 r. w PAŻP zatrudnionych było 1 691 osób, natomiast na 31.12.2007 r. - 1 559 osób.

Stan zatrudnienia w PAŻP na dzień 31.12.2008 r.

Wyszczególnienie	Stan zatrudnienia (etaty) na dzień 31.12.2007 r.	Stan zatrudnienia (etaty) na dzień 31.12.2008 r.	Zmiana stanu zatrudnienia (etatów) 31.12.2008 - 31.12.2007
Kontrolerzy (ATCO) pracujący na stanowiskach operacyjnych	365,2	382,4	17,3
Kontrolerzy ruchu lotniczego z uprawnieniami radarowymi ACC OAT	14,0	14,0	0,0
Kontrolerzy (ATCO) pracujący na innych stanowiskach niż operacyjne	12,0	12,0	0,0
Praktykanci ruchu lotniczego	39,0	40,0	1,0
Praktykanci – kontrolerzy ruchu lotniczego	39,0	50,0	11,0
Asystenci ATC	68,2	76,0	7,8
Pracownicy wsparcia operacyjnego (nie będący ATCO)	237,2	261,6	24,4
Pracownicy wsparcia technicznego	374,0	403,0	29,0
Pracownicy administracyjni	280,6	316,4	35,8
Pracownicy służb pomocniczych (np. MET, AIS, SAR)	119,3	121,8	2,5
Razem	1 548,3	1 677,1	128,8

Działania podejmowane przez PAŻP w drugim roku działalności w zakresie rozwoju zasobów kadrowych polegały m.in. na zapewnianiu skutecznego systemu planowania, rekrutacji i selekcji pracowników, kontynuowaniu prac nad wypracowaniem systemu motywacji, awansów i rozwoju pracowników oraz systemowym zarządzaniem kompetencjami personelu PAŻP.

Wyniki operacyjne

Służby operacyjne kontynuując w 2008 r. obsługę ruchu lotniczego w FIR Warszawa, zapewniały jednocześnie wysoką jakość świadczonych usług oraz utrzymywały wysoki poziom bezpieczeństwa w polskiej przestrzeni powietrznej.

Przez dwanaście miesięcy 2008 r. w polskiej przestrzeni powietrznej odbyło się 751 923 operacji lotniczych, z tego:

- ruch en-route – 597 023 MVS;
- ruch terminalowy – 154 900 MVS.

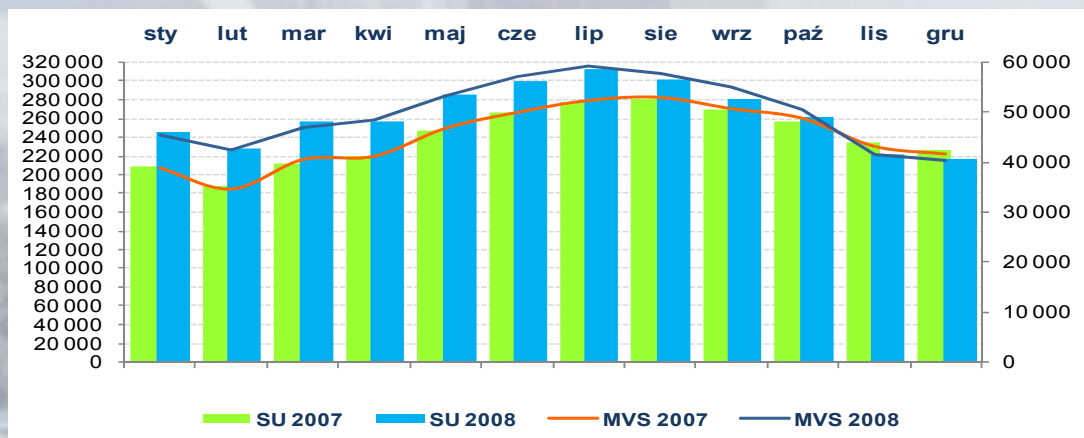
W porównaniu do roku 2007 odnotowano wzrost o 10,3% ruchu en-route (MVS).

Wielkość ruchu en-route na przestrzeni 2007-2008 r. (MVS, SU)

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
MVS													
2007	38 813	34 618	40 517	41 171	46 766	49 911	52 301	52 915	50 663	48 722	43 175	41 601	541 173
2008	45 429	42 493	46 979	48 194	53 123	56 988	59 070	57 440	54 999	50 538	41 486	40 284	597 023
Zmiana (%)	17,0%	22,7%	15,9%	17,1%	13,6%	14,2%	12,9%	8,6%	8,6%	3,7%	-3,9%	-3,2%	10,3%
SU													
2007	207 380	186 517	211 865	219 301	247 122	265 563	277 279	280 176	268 282	256 487	232 883	225 974	2 878 829
2008	244 325	227 297	255 932	256 464	284 603	299 980	312 735	300 912	280 489	261 589	221 194	215 268	3 160 788
Zmiana (%)	17,8%	21,9%	20,8%	16,9%	15,2%	13,0%	12,8%	7,4%	4,6%	2,0%	-5,0%	-4,7%	9,8%

Wykonanie ruchu en-route w jednostkach usługowych było wyższe o 9,8% od poziomu z 2007 r., co przedstawia poniższy wykres.

Ruch en-route w poszczególnych miesiącach 2007 i 2008

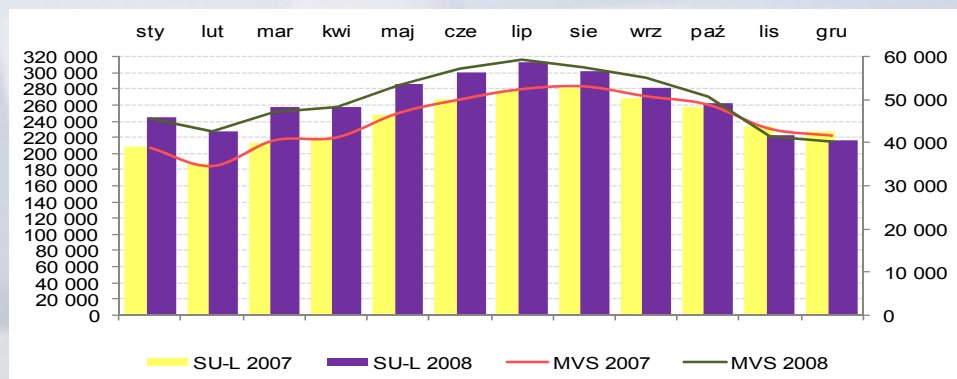
W porównaniu do roku 2007 odnotowano wzrost o 4,6% operacji terminalowych (MVS).

Wielkość ruchu terminalowego na przestrzeni 2007-2008 r. (MVS, SU-L)

Wyszczególnienie	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Razem
MVS													
2007	11 033	10 122	11 856	11 824	12 897	13 113	13 644	13 693	13 345	13 310	11 949	11 332	148 118
2008	12 290	11 766	12 507	12 882	13 411	14 228	14 647	14 198	14 340	13 218	10 758	10 655	154 900
Zmiana (%)	11,4%	16,2%	5,5%	8,9%	4,0%	8,5%	7,4%	3,7%	7,5%	-0,7%	-10,0%	-6,0%	4,6%
SU-L													
2007	9 271	8 481	9 951	10 140	11 083	11 486	12 151	12 320	11 918	11 590	10 415	9 981	128 788
2008	10 706	10 261	11 193	11 442	12 114	12 975	13 503	13 176	13 049	11 761	9 466	9 441	139 088
Zmiana (%)	15,5%	21,0%	12,5%	12,8%	9,3%	13,0%	11,1%	6,9%	9,5%	1,5%	-9,1%	-5,4%	8,0%

Wykonanie ruchu terminalowego w jednostkach usługowych było wyższe o 8,0% od poziomu z 2007 r. W porównaniu do roku poprzedniego, w roku 2008 zaobserwowano wzrost liczby nawigacji terminalowych wyrażonych w operacjach lotniczych o 4,6%. Odnotowany wzrost o 8,0% liczby terminalowych jednostek usługowych, w tym samym okresie, wiązał się nie tylko ze wzrostem liczby operacji lotniczych ale również ze zmianą wielkości samolotów operujących do/z krajowych portów lotniczych głównie w ruchu zagranicznym.

Ruch terminalowy w poszczególnych miesiącach 2007 i 2008

Należy zauważyć, że przyrost ruchu lotniczego (MVS) w 2008 r. w porównaniu do 2007 r. odnotowano w:

- ruchu lotniczym tranzytowym (wzrost o 14,3%);
- dołotach do lotnisk w Polsce (wzrost 5,9%);
- ruchu terminalowym w II strefie (wzrost o 10,2%).

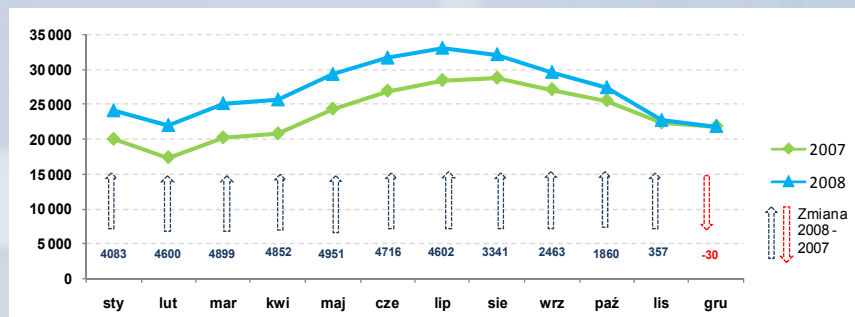

Wielkość ruchu lotniczego w latach 2007 – 2008

Wyszczególnienie		Wykonanie 2007	Wykonanie 2008	Zmiana 2008/2007
EN-ROUTE	Tranzyty			
	SU	2 204 339	2 436 320	10,5%
	MVS	283 731	324 425	14,3%
	Doloty			
	SU	674 491	724 466	7,4%
	MVS	257 442	272 598	5,9%
TERMINAL	I strefa pobierania opłat			
	SU-L	67 325	68 884	2,3%
	MVS	76 309	75 734	-0,8%
	II strefa pobierania opłat			
	SU-L	61 463	70 203	14,2%
	MVS	71 809	79 166	10,2%

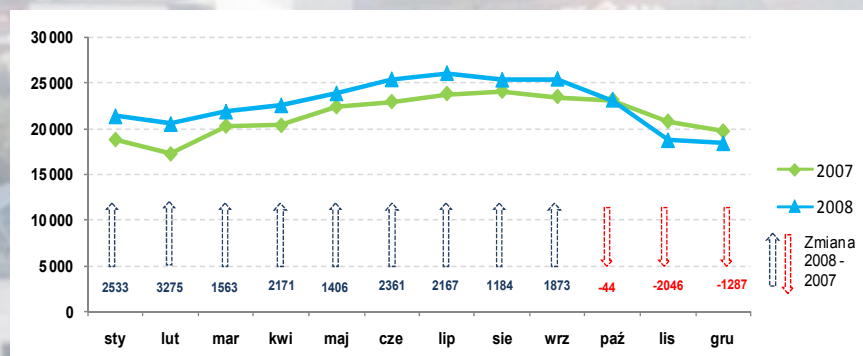
Liczba operacji lotniczych tranzytowych w 2008 roku wyniosła 324 425. W porównaniu do roku 2007 odnotowano wzrost o 40 694 MVS. Największą liczbę operacji lotniczych zarejestrowano w miesiącu lipcu, tj. 33 049.

Ruch lotniczy tranzytowy w latach 2007-2008 (MVS)

Liczba operacji lotniczych pomiędzy lotniskami w Polsce i granicami FIR Warszawa (doloty) w 2008 roku wyniosła 272 598. W porównaniu do 2007 roku odnotowano wzrost o 15 156 MVS. Największą liczbę operacji zarejestrowano w miesiącu lipcu, tj. 26 021.

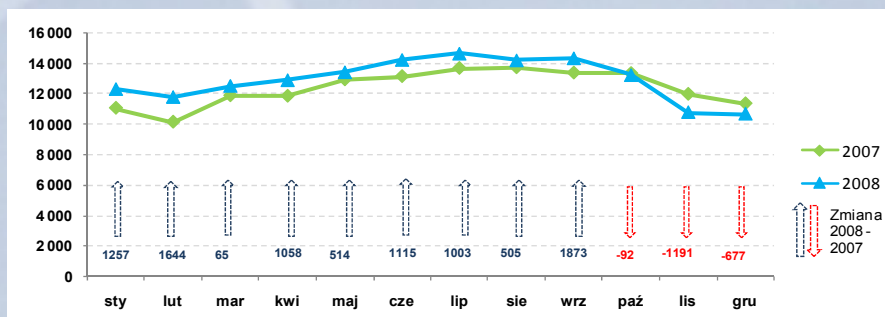
Doloty w latach 2007-2008 (MVS)

Liczba operacji lotniczych terminalowych (łącznie I i II strefa) wykonanych w 2008 roku wyniosła 154 900. W porównaniu do 2007 roku ruch ten zwiększył się o 6 782 MVS. Największą liczbę operacji zarejestrowano w miesiącu lipcu, tj. 14 647.

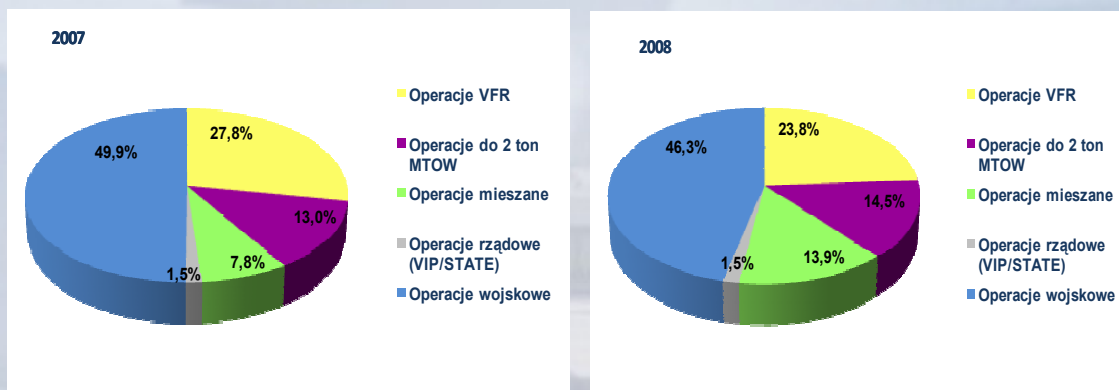
Ruch lotniczy terminalowy w latach 2007-2008 (MVS)

Zgodnie z art. 130 Ustawy Prawo lotnicze Agencja w 2008 r. nieodpłatnie zapewniała służby żeglugi powietrznej operacjom lotniczym.

Wśród lotów zwolnionych z opłat nawigacyjnych największą grupę stanowiły, podobnie jak przed rokiem, loty wojskowe (46,3% lotów zwolnionych) oraz loty z widocznością VFR (23,8%). W 2008 r. Agencja nie odnotowała lotów w celach poszukiwawczo- ratowniczych.

Struktura operacji lotniczych zwolnionych z opłat nawigacyjnych (MVS) w latach 2007 -2008

Pod koniec 2008 r. PAŻP nawiązała współpracę ze STATFOR (Air Traffic Statistics and Forecasts Unit). W efekcie podjętych działań możliwe jest teraz korzystanie z bazy danych dotyczącej statystyk i prognoz ruchu lotniczego w Europie.

Proces konsultacji z użytkownikami służb żeglugi powietrznej

PAŻP, jak każdy certyfikowany dostawca służb żeglugi powietrznej, wypełniając w pełni przepisy Rozporządzenia Komisji (WE) nr 1794/2006 z dnia 06.12.2006 roku ustanawiającego wspólny schemat opłat za korzystanie ze służb żeglugi powietrznej oraz Rozporządzenia Ministra Transportu z dnia 15 maja 2007 roku w sprawie opłat nawigacyjnych, ma obowiązek zapewnienia otwartości i przejrzystości procesu kalkulowania i konsultowania cen za świadczone usługi nawigacyjne.

Cele te są osiągnięte poprzez m.in. spotkania konsultacyjne, w których uczestniczą użytkownicy przestrzeni powietrznej. W 2008 r. osiągnięto porozumienie w sprawie opłat nawigacyjnych w wyniku dwóch spotkań zorganizowanych na terenie PAŻP.

Zatwierdzone stawki opłat terminalowych w polskiej przestrzeni powietrznej weszły w życie z dniem 1 stycznia 2009 r. i obowiązywały pełny rok.

Zmiana stawek opłat trasowych została zatwierdzona i wprowadzona w życie Decyzją nr 104 z dnia 22 grudnia 2008 r. Europejskiej Organizacji do Spraw Bezpieczeństwa Żeglugi Powietrznej EUROCONTROL.

Inwestycje

Rok 2008 był pierwszym pełnym rokiem funkcjonowania PAŻP. Realizowany w tym okresie program inwestycyjny miał na celu utrzymanie wysokiego poziomu bezpieczeństwa ruchu lotniczego.

Do najważniejszych dla funkcjonowania PAŻP umów zawartych w ubiegłym roku należą umowy na:

- system zarządzania ruchem lotniczym dla FIR Warszawa PEGASUS_21;
- system kontroli z powietrza lotniczych urządzeń naziemnych CNS;
- system konwersji i dystrybucji danych radarowych RMCDE;
- oprogramowanie analityczne infrastruktury CNS – EMACS;
- 28 zestawów radiostacji VHF/UHF dla FIR Warszawa;
- system monitorowania infrastruktury urządzeń CNS;
- ILS Katowice;
- oprogramowanie AIP oraz eAIP;
- system synchronizacji czasu w infrastrukturze CNS.

W ramach realizowanych w 2008 r. zadań w zakresie infrastruktury działalność koncentrowała się na maksymalizacji wykorzystania funkcjonalności systemu ATM AMS 2000+ w zakresie automatycznej wymiany informacji o statkach powietrznych z ościennymi FIR-ami oraz formalizacji zasad współpracy ze służbami technicznymi sąsiednich krajów.

Ochrona środowiska

W 2008 roku PAŻP realizowała swój cel w zakresie ochrony środowiska – dążąc do zmniejszenia negatywnego oddziaływania zarządzania ruchem lotniczym na środowisko. Do najważniejszych działań z tym związanych zaliczyć należy monitorowanie emisji CO₂ oraz nawiązanie współpracy z zarządzającymi portami lotniczymi w celu ograniczania emisji hałasu lotniczego. Kolejne obszary, w których podejmowane były działania, to m.in.:

wdrożenie Systemu Zarządzania Środowiskowego (SZŚ), nadzorowanie emisji pól elektromagnetycznych do środowiska, realizowanie zadań związanych z przygotowaniem inwestycji oraz efektywna gospodarka odpadami.

Emisja CO₂ do powietrza

W PAŻP prowadzone były analizy emisji CO₂ z ruchu lotniczego w Rejonie Informacji Powietrznej (FIR Warszawa) z wykorzystaniem danych na podstawie systemu ATM AMS 2000+ oraz wskaźników emisji CO₂ z portalu PAGODA (EUROCONTROL). Podjęto również próby oszacowania wskaźników emisji CO₂ w przeliczeniu na lot na podstawie analizy efektywności horyzontalnej trajektorii lotu w FIR Warszawa.

W 2008 roku, PAŻP realizował zadania zawarte w: ECIP, SESAR ATM Master Plan oraz „Flight efficiency plan” w kontekście ograniczania emisji dwutlenku węgla do powietrza z ruchu lotniczego. Realizacja tych zadań prowadzona była m.in. w ramach utworzonego zespołu do przygotowania i wprowadzenia procedur P-RNAV oraz CDA (Continuous Descent Approach) w TMA Warszawa.

Współpraca z zarządzającymi lotniskami w zakresie ochrony przed hałasem

W 2008 roku PAŻP współpracował z zarządzającymi lotniskami w ramach Collaborative Environmental Management – CEM w kierunku zmniejszania uciążliwości hałasowej powodowanej przez lotniska.

System Zarządzania Środowiskowego w PAŻP

W dniu 2 lipca 2008 r. został pomyślnie zakończony proces certyfikacji Systemu Zarządzania Środowiskowego w PAŻP. Auditor jednostki certyfikującej Lloyd's Register Quality Assurance wydał PAŻP certyfikat zatwierdzenia Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodnego z normą ISO 14001:2004 obejmującego: zarządzanie ruchem lotniczym (ATS, ASM, ATFM), zapewnienie służb CNS (Łączności, Nawigacji, Dozorowania) w zakresie badań i rozwoju, wdrożenia, utrzymania i obsługi infrastruktury, wyjaśniania incydentów ATM, lotów kontrolno-pomiarowych, obsługi technicznej samolotów L 410, szkolenia personelu ATM i CNS.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

PAŻP na bieżąco monitoruje emisję pól elektromagnetycznych do środowiska z eksploatowanych, modernizowanych i oddawanych do użytkowania urządzeń radiolokacyjnych, radionawigacyjnych i radiokomunikacyjnych. Nowe instalacje są weryfikowane i dopuszczone pod względem poziomów emisji pól elektromagnetycznych do środowiska.

Ochrona środowiska w procesie inwestycyjnym

W procesie inwestycyjnym przygotowywane były m.in. Opracowania Kwalifikacyjne, zawierające ocenę oddziaływania planowanych inwestycji na środowisko. Przeprowadzany był również proces screeningu środowiskowego w zakresie oddziaływania przedsięwzięć na środowisko, w tym również na obszary Natura 2000.

Gospodarka odpadami

W zakresie gospodarki odpadami PAŻP posiada wszystkie niezbędne pozwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne dla obiektów zlokalizowanych na terenie województwa mazowieckiego oraz dla obiektów terenowych: Gdańsk, Szczecin, Kraków, Rzeszów, Poznań, Wrocław i Katowice. Wszystkie obiekty zostały wyposażone w odpowiednie pojemniki, które pozwalają selektywnie gromadzić wytwarzane odpady.

W celu zwiększenia świadomości dla nowozatrudnionych pracowników PAŻP wprowadzono element szkolenia z zakresu ochrony środowiska.

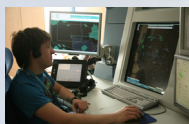
Współpraca międzynarodowa i cywilno-wojskowa

W ramach współpracy międzynarodowej PAŻP brała udział w spotkaniach dotyczących m.in. tworzenia Funkcjonalnych Bloków Przestrzeni Powietrznej - FAB, Euro 2012.

PAŻP konsekwentnie wzmacniała w 2008 r. swą aktywność w kluczowych dla ANSPs instytucjach (m.in. EUROCONTROL, grupy robocze CANSO), wpływając na brzmienie przygotowywanych stanowisk i raportów, prezentowanych następnie na forum międzynarodowym. Ponadto PAŻP wzmocniła swoją działalność w paneuropejskim procesie benchmarkingu, którego celem jest analiza efektywności działania, jak i wymiana doświadczeń oraz określanie najlepszych praktyk.

Zgodnie z określonym w Memorandum of Cooperation mechanizmem współpracy, Polska sprawowała w 2008 r. roczne przewodnictwo w BANC (Baltic ANS Commission). W tym czasie podjęte zostały działania związane z promowaniem inicjatywy Baltic FAB na forum międzynarodowym oraz przygotowaniem wniosków aplikacyjnych o dofinansowanie projektu „Studium wykonalności dla utworzenia Baltic FAB” z budżetu TEN-T (Program Wieloletni TEN-T). Studium wykonalności będzie obejmowało analizę różnorodnych scenariuszy regionalnego rozwoju Baltic FAB.

W 2008 roku odbyły się trzy bilateralne spotkania między kierownictwem PAŻP i LFV/ANS-nordyckimi ANSPs, których agenda obejmowała wymianę informacji w zakresie bieżących kwestii

operacyjnych oraz zagadnień strategicznych, odnoszących się m.in. do tworzenia FAB-ów w regionie Morza Bałtyckiego.

PAŻP aktywnie wspierała również rozwój nieformalnej współpracy bałtyckich ANSPs w zakresie CNS/ATM, angażującą również Federację Rosyjską i Białoruś.

Ponadto, PAŻP kontynuowała udział w Inicjatywie CAI (Cooperative Airspace Initiative).

W CZRL Warszawa zainstalowano i przetestowano wyposażenie techniczne niezbędne do wykonania w przyszłości testów operacyjnych Centrum Koordynacyjnego NATO i Lokalnego Ośrodka Koordynacyjnego. Projekt CAI zmierza do wdrożenia systemu wymiany danych o sytuacji powietrznej z rejonów przygranicznych pomiędzy FIR Bodo-Murmańsk-Warszawa-Kaliningrad-Ankara-Rostów / Donem w ramach programu Rady NATO-Rosja (NRC) dot. przeciwdziałania terroryzmowi powietrznemu.

W 2008 roku zaktualizowano zapisy dokumentu LCIP odzwierciedlając stan realizacji celów wynikających z ECIP i na tej podstawie opracowano nową edycję LCIP Poland 2009-2013.

Przygotowania do EURO 2012

Decyzja UEFA o przyznaniu Polsce i Ukrainie praw do organizacji Mistrzostw Europy w piłce nożnej w 2012 roku i spodziewany, okresowy znaczny przyrost ruchu lotniczego w trakcie turnieju piłkarskiego, zdecydowały o istotnych zmianach w planowaniu zasobów, inwestycji oraz działalności PAŻP.

W ramach przygotowań do EURO 2012 PAŻP aktywnie współpracowała w 2008 roku ze Spółką PL.2012, PZPN, UEFA i wszystkimi podmiotami sektora lotniczego zaangażowanymi w przygotowania do EURO 2012 (PPL, porty regionalne). Współpraca ze Spółką PL.2012 zapoczątkowana została w kwietniu 2008 roku, a jej natychmiastowym efektem był udział PAŻP w wizytacjach lotnisk głównych i potencjalnych lotnisk zapasowych/wspomagających, które odbywały się w 2008 r. Przedstawiciele PAŻP i PPL stworzyli nieformalny zespół koncepcyjno-analityczny, jak również wspólnie przygotowywał kalkulacje prognoz ruchu lotniczego w trakcie EURO w oparciu o metodologię UEFA. Opracowane wspólnie prognozy ruchu lotniczego, zarówno w ujęciu liczby pasażerów, jak i ilości operacji lotniczych, zaprezentowane zostały Ministerstwu Infrastruktury.

W ramach działań wewnętrznych w lipcu 2008 r. powołano w PAŻP Program EURO 2012, składający się od strony organizacyjnej z Komitetu Sterującego i Zespołu Roboczego. Program EURO 2012 w PAŻP ma na celu zidentyfikowanie potrzeb oraz wymagań operacyjnych, technicznych i organizacyjnych w celu właściwego przygotowania do obsługi zwiększonego strumienia operacji lotniczych podczas mistrzostw oraz określenie sposobu koordynacji tych przedsięwzięć i raportowania.

W trakcie prac Programu EURO 2012 sformułowano wstępną listę inwestycji technicznych PAŻP, których realizacja ma usprawnić obsługę ruchu podczas EURO 2012.

Wyniki finansowe w 2008 roku

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej w pierwszym pełnym roku swojej działalności wygenerowała zysk netto w wysokości 63 694 tys. PLN. Na poziom wypracowanego wyniku wpływ miały zarówno uzyskane przychody ogółem w wysokości 644 916 tys. PLN, jak i poziom poniesionych kosztów na łączną kwotę 565 967 tys. PLN. Podatek dochodowy za okres dwunastu miesięcy 2008 r. wyniósł 15 255 tys. PLN. Zysk netto w kwocie 63 694 tys. PLN z roku 2008, w myśl art. 9 ust. 8 Ustawy o PAŻP, proponuje się przeznaczyć w całości na fundusz zapasowy. Zysk netto wypracowany w 2008 roku, jest zgodny z rozporządzeniem WE 1794, regulującym zasady kalkulacji i konsultowania opłat nawigacyjnych, zezwalającym na jedynie niewielki zysk, wynikający z potrzeb odtworzenia majątku.

Przychody ze sprzedaży usług

Analizując strukturę przychodów z działalności PAŻP dominujący udział w przychodach ogółem miały przychody ze sprzedaży usług, które za dwanaście miesięcy 2008 roku wyniosły 614 885 tys. PLN. Źródłem wypracowanych na takim poziomie przychodów były przede wszystkim świadczone przez Agencję usługi lotnicze, w tym z tytułu:

- nawigacji trasowej,
- nawigacji terminalowej.

Na wielkość przychodów ze sprzedaży usług nawigacyjnych w 2008 r. w porównaniu do 2007 r. wpływ miały dwa istotne czynniki:

- wdrożenie od dnia 1 stycznia 2008 r. w Polsce przepisów Rozporządzenia KE nr 1794/2006 określającego zasady i sposoby sporządzania podstaw kosztowych dla stawek jednostkowych opłat nawigacyjnych pobieranych przez instytucje zapewniające służby żeglugi powietrznej;
- integracja od dnia 1 stycznia 2008 r. z Centralnym Biurem Opłat Trasowych EUROCONTROL (CRCO).

W wyniku powyższego zmianie uległy stawki za świadczenie usługi nawigacji, tj. obniżeniu uległa stawka jednostkowa za usługi nawigacji trasowej, natomiast podwyższeniu - stawka jednostkowa nawigacji terminalowej. Zostało to spowodowane ścisłym rozdzieleniem, narzuconym regulacjami prawnymi, przyporządkowania kosztów na związane z nawigacją trasową i związane z nawigacją terminalową. Należy podkreślić, że Polska i PAŻP zastosowały w pełni rozwiązania wynikające z przepisów SES i Polska znalazła się w grupie kilku krajów europejskich które zdecydowały się na taki krok przed rokiem 2010 wymaganym w dokumentach SES. Szczegółową informację o podziale stawek za usługi przedstawia tabela na następnej stronie.

Stawki za usługi nawigacyjne na przestrzeni 2007 – 2008 roku

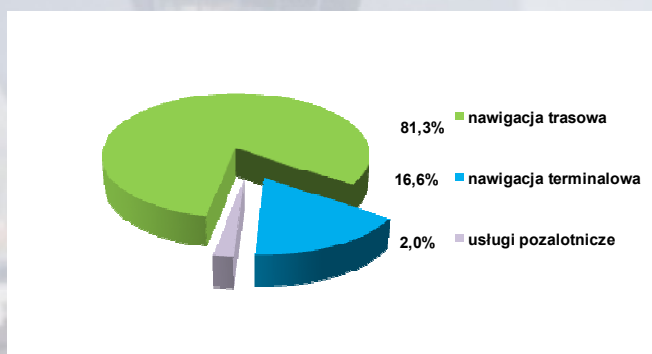
Wyszczególnienie	2008	2007	Zmiana 2008/2007
Nawigacja trasowa			
Stawka jednostkowa	153,35	190,00	-36,65
Nawigacja terminalowa			
PL Warszawa	547,97	305,00	242,97
PL Kraków		202,00	783,34
PL Gdańsk			
PL Bydgoszcz			
PL Katowice			
PL Łódź	985,34		
PL Poznań		93,00	892,34
PL Rzeszów			
PL Szczecin			
PL Wrocław			
PL Zielona Góra			

W rezultacie zmieniła się struktura przychodów, jakie PAŻP uzyskiwała ze sprzedaży usług nawigacyjnych.

Usługi lotnicze stanowią najważniejsze źródło przychodów PAŻP. Przychody ze sprzedaży usług lotniczych PAŻP w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 roku wzrosły o 156 389 tys. PLN, tj. o 35,1% w porównaniu z dziewięciomiesięcznym okresem roku 2007, osiągając wartość 602 421 tys. PLN.

W analizowanym okresie przychody wygenerowane w ramach świadczenia usług nawigacji trasowej (przeloty tranzytowe, dołoty do krajowych portów lotniczych) stanowiły 81,3% wartości przychodów ze sprzedaży usług ogółem.

Struktura sprzedaży usług PAŻP w 2008 rok

Przychody ze sprzedaży usług pozalotniczych PAŻP od stycznia do grudnia 2008 roku osiągnęły wartość 12 462 tys. PLN i wzrosły w stosunku do dziewięciu miesięcy 2007 o 6 503 tys. PLN.

W globalnych przychodach sprzedaż usług pozalotniczych (przychody z tytułu sprzedaży danych meteorologicznych, z tytułu oddania w dzierżawę: grunty, budynki oraz maszyny i urządzenia, z tytułu publikacji lotniczych - AIP, map, biuletynów VFR) miały znaczenie marginalne.

Pozostałe przychody operacyjne PAŻP w omawianym okresie osiągnęły wartość 10 225 tys. PLN. Istotną pozycję w pozostałych przychodach operacyjnych PAŻP stanowiła dotacja celowa z Budżetu Państwa (zgodnie z Ustawą Prawo lotnicze) na pokrycie kosztów związanych z zapewnieniem służb żeglugi powietrznej za loty zwolnione z opłat nawigacyjnych.

Przychody finansowe w kwocie 19 806 tys. PLN stanowiły głównie przychody finansowe z tytułu różnic kursowych w wysokości 17 124 tys. PLN oraz przychody z tytułu odsetek w kwocie 2 507 tys. PLN.

Koszty

Całkowita wartość kosztów ogółem poniesionych przez PAŻP w okresie dwunastu miesięcy 2008 r. wyniosła 565 967 tys. PLN. Główne pozycje kosztów to:

- koszty działalności operacyjnej—544 387 tys. PLN;
- pozostałe koszty operacyjne—21 417 tys. PLN;
- koszty finansowe—163 tys. PLN.

Koszty działalności operacyjnej PAŻP stanowiły zdecydowanie największą pozycję, tj. 96,2% kosztów ogółem. Dominujący udział w kosztach działalności operacyjnej w 2008 r. miały koszty zatrudnienia w kwocie 375 185 tys. PLN, których główną pozycję stanowiły koszty wynagrodzeń w wysokości 311 405 tys. PLN.

Kolejnymi znaczącymi wartościami, wśród kosztów działalności operacyjnej, pozycjami kosztowymi były:

- amortyzacja – 41 471 tys. PLN;
- osłona meteorologiczna— 32 607 tys. PLN;
- składki i opłaty członkowskie EUROCONTROL— 27 306 tys. PLN.

Główne pozycje pozostałych kosztów operacyjnych, które za 2008 r. wyniosły 21 417 tys. PLN przedstawia poniższa tabela (tabela w Excelu jako załącznik).

Istotną pozycję wśród kosztów pozostałej działalności operacyjnej stanowiły składki na rzecz Urzędu Lotnictwa Cywilnego. Wartość składki na rzecz ULC w 2008 r. wyniosła 11 493 tys. PLN.

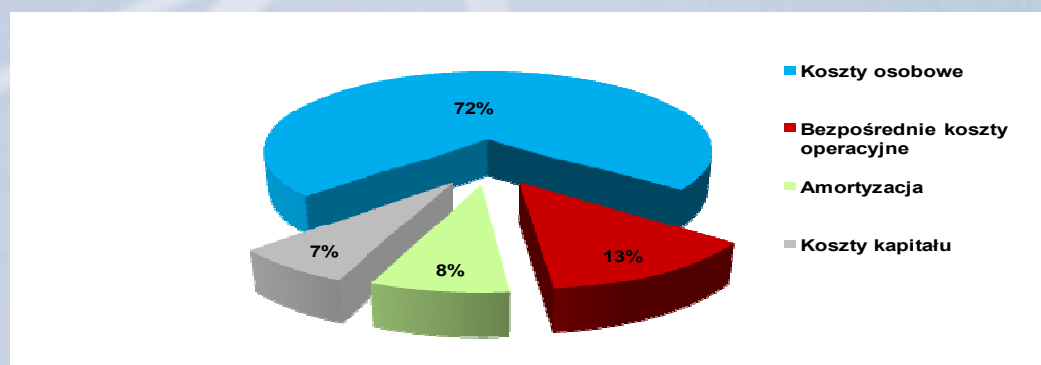
Koszty finansowe za 2008 r. ukształtowały się na poziomie 163 tys. PLN. Pozycja kosztów finansowych zawiera tylko koszty odsetkowe (odsetki od leasingu).

Efektywność kosztowa według PRU

Ogólny wskaźnik efektywności kosztowej według metodologii EUROCONTROL/PRU (koszty świadczenia usług ATM/CNS na zagregowane godziny lotów) w roku 2008 wyniósł ok. 357 EUR. Poniższy wykres obrazuje udział poszczególnych grup kosztów w kosztach świadczenia usług ATM/CNS ogółem.

Udział poszczególnych grup kosztów w kosztach świadczenia usług ATM/CNS ogółem w 2008 roku

Największy udział kosztów w roku 2008, tak jak w roku poprzednim, stanowiły koszty zatrudnienia pracowników (72%). Kolejną grupą kosztów pod względem wielkości udziału jest grupa bezpośrednich kosztów operacyjnych stanowiąca 13%. Koszty kapitału i amortyzacji stanowią odpowiednio 7% i 8%. Jednym z komponentów ogólnego wskaźnika efektywności kosztowej jest wskaźnik kosztów wsparcia pokazujący zależność między ogólnymi kosztami świadczenia usług ATM/CNS, a kosztami zatrudnienia kontrolerów ruchu lotniczego. W 2008 roku w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 3,9 euro.

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Do Ministra Infrastruktury

- Przeprowadziliśmy badanie sprawozdania finansowego za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2008 roku Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej („Agencja”) z siedzibą w Warszawie, ul. Wieżowa 8, obejmującego:
  - bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2008 roku, który po stronie aktywów i pasywów wykazuje sumę 749 577 956,88 złotych,
  - rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku wykazujący zysk netto w wysokości 63 693 828,67 złotych,
  - sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku wykazujące zwiększenie stanu kapitałów własnych o kwotę 108 633 749,85 złotych,
  - rachunek przepływów pieniężnych za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku wykazujący zwiększenie stanu środków pieniężnych netto o kwotę 44 424 666,10 złotych oraz
  - zasady (polityki) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające („załączone sprawozdanie finansowe”)
- Za rzetelność, prawidłowość i jasność załączonego sprawozdania finansowego, jak również za prawidłowość ksiąg rachunkowych odpowiada Prezes Agencji. Naszym zadaniem było zbadanie załączonego sprawozdania finansowego i wyrażenie, na podstawie badania, opinii o tym, czy sprawozdanie to jest, we wszystkich istotnych aspektach, rzetelne, prawidłowe i jasne oraz czy księgi rachunkowe stanowiące podstawę jego sporządzenia są prowadzone, we wszystkich istotnych aspektach, w sposób prawidłowy.
- Badanie załączonego sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy, stosownie do obowiązujących w Polsce postanowień:
  - rozdziału 7 ustawy z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („ustawa o rachunkowości”),
  - norm wykonywania zawodu biegłego rewidenta wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów,

w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, czy sprawozdanie to nie zawiera istotnych nieprawidłowości. W szczególności, badanie obejmowało sprawdzenie - w dużej mierze metodą wrywkową – dokumentacji, z której wynikają kwoty i informacje zawarte

w załączonym sprawozdaniu finansowym. Badanie obejmowało również ocenę poprawności przyjętych i stosowanych przez Prezesa Agencji zasad rachunkowości i znaczących szacunków dokonanych przez Prezesa Agencji, jak i ogólnej prezentacji załączonego sprawozdania finansowego.

Uważamy, że przeprowadzone przez nas badanie dostarczyło nam wystarczających podstaw do wyrażenia opinii o załączonym sprawozdaniu finansowym traktowanym jako całość.

4. Naszym zdaniem, załączone sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:
  - przedstawia rzetelnie i jasno wszystkie informacje istotne dla oceny wyniku finansowego działalności gospodarczej za okres od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku, jak też sytuacji majątkowej i finansowej badanej Agencji na dzień 31 grudnia 2008 roku,
  - zostało sporządzone prawidłowo, to jest zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez UE oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych;
  - jest zgodne z wpływającymi na formę i treść sprawozdania finansowego przepisami prawa regulującymi przygotowanie sprawozdań finansowych oraz postanowieniami Ustawy o Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej z dnia 8 grudnia 2006 roku (Dz. U. 2006 Nr 249, 1829) oraz statutu Agencji.
5. Nie zgłaszając zastrzeżeń do prawidłowości i rzetelności zbadanego sprawozdania finansowego, zwracamy uwagę na następujące noty:
  - a) Notę 21.2 dodatkowych not objaśniających, w której zostały opisane założenia oraz metodologia kalkulacji rezerwy wynikającej z nadmiernego pokrycia kosztów Agencji w 2008 roku w świetle Rozporządzenia Komisji Europejskiej (WE) nr 1794/2006. Z uwagi na fakt, że Agencja przyjęła w ramach kalkulacji szereg założeń, które nie wynikają bezpośrednio z możliwych do zweryfikowania przepisów prawnych, faktyczna kwota, która powinna być zwrócona liniom lotniczym w formie niższych stawek za usługi nawigacyjne w przyszłości, może się różnić od wartości oszacowanej przez Agencję.
  - b) Notę 6 dodatkowych not objaśniających, w której zostały opisane korekty bilansu otwarcia przeprowadzone przez Agencję na dzień 1 stycznia 2008 roku. Agencja wprowadziła korekty bilansu otwarcia, które wpłynęły na zwiększenie funduszu założycielskiego o kwotę 44 939 921,18 złotych.

6. Zapoznaliśmy się ze sprawozdaniem z działalności Agencji w okresie od dnia 1 stycznia 2008 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku („sprawozdanie z działalności”) i uznaliśmy, że informacje pochodzące z załączonego sprawozdania finansowego są z nim zgodne. Informacje zawarte w sprawozdaniu z działalności uwzględniają postanowienia art. 49 ustawy o rachunkowości.

w imieniu
Ernst & Young Audit sp. z o.o.
Rondo ONZ 1, 00-124 Warszawa
Numer ewid. 130

Wojciech Pułkownik
Biegły rewident
Nr ewidencyjny 10477/7677

Michał Rybus
Biegły rewident
Nr ewidencyjny 9872/7351

Warszawa, dnia 28 maja 2009 roku

BILANS na dzień 31 grudnia 2008 (PLN)

AKTYWA	31.12.2008	31.12.2007
A. AKTYWA TRWAŁE	534 048 435	515 580 101
I. Wartości niematerialne i prawne	16 042 053	12 211 029
II. Rzeczowe aktywa trwałe	494 612 056	480 813 540
1) grunty (w tym prawo wieczystego użytkowania gruntu)	115 311 074	114 486 048
2) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	139 216 435	146 839 188
3) urządzenia techniczne i maszyny	193 522 913	196 758 830
4) środki transportu	8 237 047	8 319 409
5) środki trwałe w budowie	36 014 540	13 136 961
5) inne środki trwałe	2 310 046	1 273 103
III. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	22 889 692	21 588 367
IV. Zaliczki na środki trwałe w budowie	–	792 293
V. Należności długoterminowe	–	–
VI. Inwestycje długoterminowe	–	–
VII. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	504 633	174 873
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	–	–
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	504 633	174 873
B. AKTYWA OBROTOWE	215 529 522	143 606 272
I. Zapasy	342 860	440 814
II. Należności krótkoterminowe	127 953 297	93 895 783
1. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności	126 135 712	79 354 827
2. Należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	1 817 585	14 540 956
III. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	84 714 311	40 289 645
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 519 055	8 980 031
SUMA AKTYWÓW	749 577 957	659 186 375

BILANS na dzień 31 grudnia 2008 (PLN)

PASYWA	31.12.2008	31.12.2007
A. FUNDUSZ WŁASNY	604 174 280	540 480 452
I. Fundusz założycielski	475 021 841	475 021 841
II. Pozostałe fundusze rezerwowe	65 458 610	—
III. Zyski zatrzymane	63 693 829	65 458 610
B. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	74 175 200	59 915 187
I. Rezerwy długoterminowe	66 219 171	58 334 701
II. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	839	327 096
III. Rezerwa z tytułu przyszłych rozliczeń z przewoźnikami	7 353 435	—
IV. Pozostałe zobowiązania długoterminowe	601 753	1 253 389
C. Zobowiązania krótkoterminowe	71 228 477	58 790 736
I. Rezerwy krótkoterminowe	8 936 230	11 499 539
II. Zobowiązanie z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	52 524 065	35 474 872
III. Rozliczenia międzyokresowe	9 768 182	11 816 325
SUMA PASYWÓW	749 577 957	659 186 375

Rachunek zysków i strat na dzień 31 grudnia 2008 (PLN)

	Rok 2008	Rok 2007
A. Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	614 884 512	451 993 654
I. Przychody ze sprzedaży	614 883 004	451 990 519
II. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	1 508	3 136
B. Koszty działalności operacyjnej	544 386 913	330 000 409
I. Amortyzacja	41 471 085	31 370 114
II. Zużycie materiałów i energii	12 725 691	6 632 727
III. Usługi obce	66 059 198	39 237 839
IV. Podatki i opłaty	3 231 908	2 211 160
V. Koszty pracownicze	375 184 589	220 539 039
VI. Pozostałe koszty rodzajowe	45 714 442	30 009 530
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A–B)	70 497 599	121 993 245
D. Pozostałe przychody operacyjne	10 225 355	2 480 276
I. Dotacje rządowe	4 429 461	2 346 283
II. Inne	–	133 993
III. Inne przychody operacyjne	5 795 894	–
E. Pozostałe koszty operacyjne	21 416 941	47 210 076
I. Opłata na ULC	11 493 240	43 486 970
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	712 634	3 383 317
III. Inne koszty operacyjne	9 211 067	339 789
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D–E)	59 306 013	77 263 445
G. Przychody finansowe	19 806 269	3 389 778
I. Odsetki, w tym:	2 681 925	2 051 850
– od lokat bankowych	2 506 941	2 051 801
II. Pozostałe	17 124 343	1 337 928
H. Koszty finansowe	163 274	1 947 296
I. Odsetki, w tym:	163 274	1 763 166
– od kredytów i pożyczek	15 248	1 631 010
II. Pozostałe	–	184 130
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G–H)	78 949 007	78 705 927
J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I.–J.II.)	–	–
I. Zyski nadzwyczajne	–	–
II. Straty nadzwyczajne	–	–
K. Zysk (strata) brutto (I+J)	78 949 007	78 705 927
L. Podatek dochodowy	15 255 178	13 247 316
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	–	–
N. Zysk (strata) netto (K–L–M)	63 693 829	65 458 610

RACHUNEK PRZEPIYU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH (PLN)

	Rok 2008	Rok 2007
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej		
I. Zysk (strata) netto	63 693 829	65 458 610
II. Korekty razem	13 720 055	-21 186 832
1. Amortyzacja	41 471 085	31 370 114
2. Zyski (straty/) z tytułu różnic kursowych	-14 167 864	-1 016 425
3. Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	-2 518 660	-288 684
4. Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	1 352 233	78 063
5. Zmiana stanu rezerw	12 348 340	11 479 443
6. Zmiana stanu zapasów	97 954	-266 185
7. Zmiana stanu należności	-36 106 808	-91 186 298
8. Zmiana stanu zobowiązań	17 049 193	34 747 963
9. Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	2 781 748	-4 434 704
10. Inne korekty	-8 587 166	-1 670 119
III. Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+II)	77 413 884	44 271 778
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej		
I. Wpływy	6 538	-
II. Wydatki na wartości niematerialne i prawne oraz rzeczowe aktywa trwałe	53 425 496	6 696 653
III. Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I-II)	-53 418 958	-6 696 653
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej		
I. Wpływy	7 111 386	68 721 969
1. Zaciągnięcie kredytów i pożyczek	—	65 000 000
2. Odsetki otrzymane	2 681 925	2 051 850
3. Inne wpływy finansowe (dotacje)	4 429 461	1 670 119
II. Wydatki	849 509	67 130 198
1. Spłaty kredytów i pożyczek	—	65 000 000
2. Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego	686 243	367 032
3. Odsetki zapłacone	163 266	1 763 166
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	6 261 877	1 591 771
D. Przepływy pieniężne netto razem (B40+C57+D18)	30 256 802	39 166 897
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	14 167 864	1 016 425
E. Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	44 424 666	40 183 321
F. Środki pieniężne na początek okresu	40 289 645	106 323
G. Środki pieniężne na koniec okresu (D+F)	84 714 311	40 289 645

ADRES POCZTOWY :

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
ul. Wieżowa 8
02-147 Warszawa

Dział Zarządzania Informacją i Komunikacją
e-mail: info@pansa.pl

Kontakt dla Mediów:

Rzecznik Prasowy
Grzegorz Hlebowicz
Tel.: (+ 48 22) 574 67 74, (+ 48) 609 501 241
Faks: (+ 48 22) 574 67 79
e-mail: rzecznik@pansa.pl

TELEFONY / FAKSY:

Krzysztof Banaszek
Prezes Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej
Tel.: (+ 48 22) 574 50 00
Tel.: (+ 48 22) 574 50 01
Faks: (+ 48 22) 574 50 09

Maciej Rodak
Z-ca Prezesa ds. Żeglugi Powietrznej
Tel.: (+ 48 22) 574 65 01
Faks: (+ 48 22) 574 65 09

Maciej Piotrowski
Z-ca Prezesa ds. Finansowo Administracyjnych
Tel.: (+ 48 22) 574 63 01
Faks: (+ 48 22) 574 63 09

Biuro Zarządzania Bezpieczeństwem Ruchu
Lotniczego i Jakości Usług
Tel.: (+ 48 22) 574 66 01
Faks: (+ 48 22) 574 66 09

Biuro Szkolenia i Rozwoju Personelu ATM/CNS
Tel.: (+ 48 22) 574 68 01
Faks: (+ 48 22) 574 68 09

Biuro Rozwoju i Wdrożeń
Tel.: (+ 48 22) 574 61 01
Faks: (+ 48 22) 574 61 09

Biuro Zarządzania Przestrzenią Powietrzną
i Przygotowania Operacyjnego
Tel.: (+ 48 22) 574 56 01
Faks: (+ 48 22) 574 56 09

Biuro Służb Ruchu Lotniczego

Tel.: (+ 48 22) 574 55 01
Faks: (+ 48 22) 574 55 09

Biuro Służb Technicznych

Tel.: (+ 48 22) 574 53 01
Faks: (+ 48 22) 574 53 09

Biuro Administracyjne

Tel.: (+ 48 22) 574 67 01
Faks: (+ 48 22) 574 63 09

Biuro Finansów

Tel.: (+ 48 22) 574 62 01
Faks: (+ 48 22) 574 62 09

Główny Księgowy

Tel.: (+ 48 22) 574 62 81
Faks: (+ 48 22) 574 62 89

SPRZEDAŻ LOTNICZA I POZALOTNICZA:

Informacje w sprawie przedpłat i reklamacji, oraz wszystkie zapytania i sugestie związane z naliczaniem i pobieraniem opłat nawigacyjnych należy kierować bezpośrednio do Zespołu ds. Obsługi Sprzedaży Usług Trasowych:

adres e-mail: aerosales@pansa.pl
Tel.: (+ 48 22) 574 62 24
Tel.: (+ 48 22) 574 62 28

ÓŚRODEK PLANOWANIA STRATEGICZNEGO:

adres e-mail: ops@pansa.pl
Tel.: (+ 48 22) 574 57 20
Faks: (+ 48 22) 574 57 29

DZIAŁ ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH:

Wszystkie zapytania i sugestie związane z zamieszczonymi na stronie internetowej ogłoszeniami należy kierować bezpośrednio do Działu Zamówień Publicznych.

Tel.: (+ 48 22) 574 63 65
Faks: (+ 48 22) 574 63 59

Opracowanie: Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
Opracowanie graficzne: Andrzej Karwowski
Zdjęcia: Archiwum PAŻP
Andrzej Karwowski

Polska Agencja Żeglugi Powietrznej
ul. Wieżowa 8
02-147 Warszawa
Tel.: (+ 48 22) 574 50 00
Faks: (+ 48 22) 574 50 09
e-mail: info@pansa.pl
www.pansa.pl